

Kiruna kommun
kultur-utbildning@kiruna.se

2022-12-22

1 (8)

Dnr SI 2020:8002

Uppföljningsbeslut

efter kvalitetsgranskning av läsfrämjande arbete i
grundskolan – med särskilt fokus på
undervisningen i svenska i årskurs 4–6 vid Vittangi
skola i Kiruna kommun

Bakgrund

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av det läsfrämjande arbetet i grundskolan – med särskilt fokus på undervisningen i svenska i årskurs 4–6 vid Vittangi skola. Granskningen genomfördes under hösten 2021.

Vid granskningen bedömde Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom tre utvecklingsområden som angetts i beslut den 31 mars 2022, dnr SI 2020:8002.

Skolinspektionen begärde att huvudmannen för Vittangi skola senast den 30 september 2022 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena. Kiruna kommun har inkommit med en sådan redovisning den 29 september 2022.

Beslut efter uppföljning:

Skolinspektionen bedömer vidtagna åtgärder på följande sätt:

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Huvudmannen behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Huvudmannen har i sin redovisning visat att rektorn med personal har vidtagit vissa åtgärder och påbörjat samt planerar för att vidta ytterligare åtgärder. Åtgärderna motsvarar Skolinspektionens bedömning av vilket arbete som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen tar ansvar för ett fortsatt utvecklingsarbete. Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Lärarna behöver utveckla undervisningen så att alla elever i årkurserna 4–6 ges rika möjligheter att samtala om lästa texter i syfte att främja elevernas läsintresse.

Skolinspektionen konstaterar att lärarna har vidtagit vissa åtgärder och planerar att vidta ytterligare, men att dessa i hög utsträckning sammanfaller med exempel på inslag i undervisningen som redan framgick i Skolinspektionens ursprungliga granskning. Skolinspektionen bedömer därför att huvudmannen behöver vidta ytterligare åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats. Skolinspektionen rekommenderar således att lärarna ger eleverna ytterligare möjligheter till läsning och samtal om det lästa, i olika former och på olika sätt, i syfte att bibehålla och ytterligare stimulera elevernas läsintresse.

I Skolinspektionens beslut framgick det att skolan endast i delar gav eleverna möjligheter till social interaktion och samtal kring det lästa. Det framgick av granskningen att eleverna i årskurs 6 endast i viss utsträckning fick möjlighet till social interaktion kring det lästa. Detta i synnerhet vad gällde texter eleverna själva valde. Granskningen visade vidare att eleverna i årskurs 6 inte heller i någon särskild utsträckning fick möjlighet att bearbeta de texter de läste, utan dessa behandlades snarare på ett tämligen enformigt sätt.

Av den redovisning huvudmannen nu skickat in framgår det att eleverna i årskurs 6 har diskuterat en radioföljetong som de lyssnat till och att eleverna i mindre grupper samtalat om sina egenvalda bänkböcker. Dessa två exempel förekom även i samband med den ursprungliga granskningen. Huvudmannen uppger vidare att eleverna sett en filmatisering av den gemensamma bok klassen läst och därefter diskuterat skillnader respektive likheter mellan boken och filmen. Därutöver uppger huvudmannen att eleverna i årskurs 6–9 i de naturorienterande ämnena har lyssnat på en podd producerad av Karolinska institutet och samtalat kring innehållet. Av huvudmannens redovisning framgår det att lärare inom fler ämnen än svenskämnet har börjat planera för läsfrämjande aktiviteter. Huvudmannen uppger även att på lång sikt kommer de åtgärder som är genomförda och planerade inom ramen för det läsfrämjande arbetet, leda till att eleverna ges rika möjligheter att samtala om lästa texter och att eleverna får tillgång till intressanta texter på olika nivåer.

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Skolinspektionen bedömde att utvecklingsarbeten behövde inledas inom följande områden:

- Skolan behöver utveckla arbetet för att främja elevernas intresse för läsning och utveckling av goda läsvanor så att det blir metodiskt och långsiktigt. I detta arbete behöver rektorn aktivt verka för att samverkan och kunskapsspridning sker kring det läsfrämjande arbetet. Rektorn och lärarna behöver tillsammans utveckla arbetet så att skolbiblioteket används som en resurs i det läsfrämjande arbetet. Detta gäller i synnerhet lärarna i årskurserna 6–9. Vidare behöver rektorn leda ett arbete för att skapa fler fysiska och sociala miljöer i skolan som stimulerar elevernas intresse för läsning.

Skolinspektionen bedömer att rektorn tillsammans med skolans personal har vidtagit vissa åtgärder och planerar att vidta ytterligare åtgärder som kommer att kunna höja kvaliteten inom aktuellt område.

Av huvudmannens redovisning framgår det att rektorn har kallat till och deltagit vid möten tillsammans med lärarna, skolbibliotekarien och specialläraren där de diskuterat hur skolbiblioteket i högre utsträckning ska kunna användas i det läsfrämjande arbetet. Det framgår vidare av huvudmannens redovisning att lärarna i årskurserna 4–9, specialläraren, skolbibliotekarien och rektorn tillsammans kommer att delta i en fortbildningsinsats som handlar om skolbibliotekets roll och hur en skola kan arbeta läsfrämjande. Kursen kommer att behandla temata som *läsfrämjande i praktiken, samarbete mellan skolbibliotekarie och lärare, systematiskt kvalitetsarbete* samt *källkritik och källtillit*.

Vidare framgår det av huvudmannens redovisning att skolan vidtagit åtgärder för att skolbiblioteket i högre grad ska användas som en resurs i det läsfrämjande arbetet. Skolbibliotekarien tar fram litteratur inför olika teman i undervisningen och skolbibliotekets lokaler har vid fler tillfällen än tidigare börjat användas som en plats dit eleverna kan gå och läsa. Huvudmannen uppger även att skolbiblioteket har börjat utnyttjas som en resurs i det läsfrämjande arbetet i årskurserna 6–9. Eleverna i dessa årskurser har bland annat fått stöd att hitta lämpliga böcker som är kopplade till spelfilmer. Av huvudmannens redovisning framgår det också att det installerats nya bokhyllor i skolbiblioteket, möblerats om och beretts fler läsplatser. Allt detta i syfte att skapa en mer inbjudande läsmiljö för eleverna. Huvudmannen uppger även att skolan köpt in nya ståbord som ska placeras i den övriga skolmiljön för att ge rum till läsning.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att de vidtagna och planerade åtgärderna bland annat kommer att bidra till att skolbiblioteket i högre utsträckning kommer att användas som en resurs i skolans läsfrämjande arbete. Vidare uppger huvudmannen att

den ökade samverkan mellan skolans personal, rektorn och skolbiblioteket kommer att leda till en ökad samsyn och systematik i skolans läsfrämjande arbete.

- Rektorn tillsammans med personalen behöver utveckla arbetet med att följa upp och analysera mönster och skillnader i elevernas läsintresse och läsvanor. Rektorn behöver vidare ta en mer aktiv roll när det gäller att utveckla skolans läsfrämjande arbete. I detta ingår att rektorn behöver följa upp och analysera såväl resultat som de arbetsprocesser som påverkar och ingår i skolans läsfrämjande arbete. Detta som grund för att vid behov initiera utvecklingsinsatser.

Skolinspektionen bedömer att rektorn tillsammans med skolans personal har vidtagit vissa åtgärder och planerar att vidta ytterligare åtgärder som kommer att kunna höja kvaliteten inom aktuellt område. Av huvudmannens redovisning framgår det att rektorn tillsammans med skolans personal identifierat att en ökad samverkan behöver komma till stånd mellan skolbiblioteket och skolans personal i syfte att utveckla det läsfrämjande arbetet. Rektorn tillsammans med lärarna och skolbibliotekarien har därför haft ett antal möten och kommer att delta i en gemensam fortbildningsinsats kring skolbibliotekets roll och hur en skola kan arbeta läsfrämjande.

Av huvudmannens redovisning framgår det vidare att skolan planerar att genomföra en elevenkät där de bland annat ska följa upp och analysera vad flickor respektive pojkar läser, elevernas skärmtid i jämförelse med hur mycket de läser analoga texter och hur mycket eleverna läser i olika årskurser.

Huvudmannen uppger i sin redovisning att de förväntar sig att de vidtagna åtgärderna tillsammans med de planerade åtgärderna kommer att leda till att skolbiblioteket i högre utsträckning kommer att användas i skolans läsfrämjande arbete. Huvudmannen uppger vidare att åtgärderna även kommer att bidra till att skolans utvecklingsarbete av det läsfrämjande arbetet kommer att bli en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Stina Johansson, beslutsfattare.

I den slutliga handläggningen har även Robert Östberg, föredragande, medverkat.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/lasframjande-arbete-i-grundskolan/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Bedömningsområde 1: Läsfrämjande inslag i undervisningen i svenska i årskurs 4–6

Författningsstöd

Enligt kursplanen för svenska ska undervisningen stimulera elevernas intresse för att läsa.¹

Bedömningsområde 2: Skolans övergripande läsfrämjande arbete

Författningsstöd

Av läroplanen för grundskolan framgår att alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt för att skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens.

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.² Rektorn ansvarar för att planering, uppföljning och utvecklingen av utbildningen genomförs på skolenhetsnivå.³ Av skollagen framgår vidare att utbildningen inom hela skolväsendet ska främja en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska få den ledning och stimulans som de behöver för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt de nationella målen. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.⁴ Enligt läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet ska skolan aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet.

¹ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 5.18 Kursplanen för svenska.

² 2 kap. 9 § skollagen.

³ 4 kap. 4 § skollagen.

⁴ 1 kap. 4 § samt 3 kap. 2 § skollagen.

Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling.⁵

⁵ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. 1. Skolans värdegrund och uppdrag. En likvärdig utbildning.